

výpovědi nemusel žalovaný ani uváděti. Poněvadž výpověď byla dána až 28. července 1938 a služební plat byl žalobci vyplacen jen do 12. července 1938, má žalobce nárok na plat od 12. do 28. července 1938, tedy za 16 dní po 66 K 70 h, úhrnem na 1.067 K 20 h, které mu byly přisouzeny. V dalším byla žaloba zamítnuta, poněvadž předčasné propuštění žalobce bylo odůvodněno, žalobci nepřísluší proto náhrada platu za výpovědní dobu, ani náhrada za dovolenou podle ustanovení § 26 odst. 7 věta 2. zák. čís. 154/34 Sb. z. a n.; remunerace nebyla ani smluvna, ani obvyklá a nedoplatek diet nebyl dokázán. Na nocležné žalobce nemá nároku, částku 300 K, o které nyní žalobce tvrdí, že ji uplatňuje jako odměnu za práci přes čas, ač původně jest zahrnuta pod titul nevyplacených diet, nemůže z nového titulu uplatňovati se zřetelem na ustanovení § 33, odst. 3 zák. č. 131/31 Sb. z. a n. Práce přes čas rovněž není dokázána, naopak svědci potvrdili, že žalobce, zůstal-li v kanceláři déle, nahrazoval tím zameškané řádné úřední hodiny.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jako důvod okamžitého zrušení služebního poměru uznal odvolací soud jednak to, že žalobce jednal proti zákazu a příkazu žalovaného, když přepracoval některé projekty, dále pak, že soustavně nechodil včas do práce, o kterýchžto okolnostech se žalovaný dozvěděl dne 28. července. Soustavné opožděné přicházení do práce jest důležitým důvodem podle § 34 č. 4 zákona čís. 154/1934 Sb. z. a n., pro který jest zaměstnavatel oprávněn zaměstnance předčasně propustiti. Žalovaný tak učinil dne 28. července 1938, když se o tom dozvěděl. Byla tedy zachována lhůta stanovená v § 35, odst. prvního zákona čís. 154/1934 Sb. z. a n. Okolnost, že žalovaný v této lhůtě žalobci tento důvod propuštění neoznámil, nemá na oprávněnost zrušení služebního poměru vlivu. Stačí, že žalovaný ve sporu o nároky předčasného propuštění dokázal, že měl důvod k propuštění žalobce a, že zrušil služební poměr ve lhůtě zákonem stanovené (srov. Sb. n. s. čís. 15075). Bylo-li propuštění žalobce oprávněné již z tohoto důvodu, netřeba se zabývati oprávněností dalšího důvodu, že žalobce jednal proti příkazům a zákazům žalovaného, ani dovolacími důvody, pokud se týkají výlučně jen tohoto důvodu propuštění žalobce.

Čís. 17412.

Právním jednáním, které má v zápětí právní účinky pro jmění dlužníkovy, jsou i knihovní zápisy, jimiž se mění nebo zrušují knihovní práva dlužníkovy (§ 1 odp. ř.).

Jde-li při knihovním zápisu o splnění pravého a splatného závazku z právního jednání již dříve ujednaného, lze knihovnímu zápisu podle § 2 odp. ř. odporovati buď, byl-li provázen pletichami, nebo byly-li již při základním jednání, které tvoří spolu s knihovním zápisem skutkovou podstatu odporu, dány subjektivní podmínky § 2 odp. ř.

V tomto případě je lhůta k odporu zachována, spadá-li do ní knihovní zápis jako poslední akt odporovatelného jednání.

Pletichy, které mohou činit knihovní zápis odporovatelným podle § 2 odp. ř.

Podle které doby jest posuzovati otázku, zda dlužníkův smluvce věděl nebo musil vědět o zkracovacím úmyslu dlužníkově, uplynula-li mezi základním jednáním a jeho knihovním provedením delší doba.

K odporování stačí i úmysl dlužníkův mařití případné uspokojení věřitelova nároku dosud podmíněného, věděl-li dlužníkův smluvce o tomto úmyslu nebo musil-li o něm vědět. Podmíněným je nárok manželského dítěte, vyživovaného zatím in natura, na výživné v penězích pro případ, že mu bude výživa in natura odepřena neb jinak znemožněna.

(Rozh. ze dne 12. října 1939, Rv II 125/39.)

Žalobce přednesl, že se jeho manželský otec, nyní manžel žalované Josefa L. zavázal smírem ze dne 2. června 1927 v N. J. platiti mu výživné 90 K měsíčně. Žalovaná dobře věděla o této vyživovací povinnosti Josefa L. Podle notářského spisu ze dne 29. prosince 1927 odstoupil Josef L. žalované polovici své ideální polovice na nemovitostech vložky č. 442 kat. území J. a polovici své ideální čtvrtiny na nemovitostech vložky č. 69 v J. a to za postupní cenu 1890 K a výměnek Roziny D. Postupní cena byla uhrazena převzetím knihovnických dluhů, totiž polovice pohledávky žalobce a jeho bratra nezl. Antonína L. jako otcovských podílů, zřízených soudním smírem krajského soudu v N. J. Tato smlouva byla podle přednesu žalobce zřejmě sjednána otcem žalobcovým a žalovanou v úmyslu zkrátiti žalobce v jeho alimentálních nárocích, uváží-li se, že žalovaná o těchto nárocích dobře věděla, že postupní cena nečinila ani polovinu skutečné hodnoty postoupených nemovitostí a, že měla býti uhrazena pouhým převzetím dluhů, že tedy postupní cena nebyla určena skutečnou hodnotou postoupených nemovitostí, nýbrž podle toho, které dluhy chtěla žalovaná převzít. Šlo tudíž ve skutečnosti o darování. Žalovaná uzavřela s otcem žalobcovým sňatek dne 28. ledna 1934, avšak převod práva vlastnického postoupených nemovitostí nebyl proveden ihned, nýbrž až 24. dubna 1937. Josef L., ač byl upomínán, žalobci neplatil. Žalobce proto vedl exekuci na výživné od 1. srpna 1935 do 31. března 1937 na částku 1.800 K a to exekuci mobilární u okresního soudu ve V. Při výkonu exekuce byla přítomna žalovaná a věděla, pro jakou pohledávku se exekuce vede. Vůči výkonému orgánu prohlásila, že zabavené předměty náleží jí a nikoliv povinné straně, takže skutečně musily býti předměty ty z exekuce vyloučeny a mobilární exekuce zůstala bezvýslednou. Výkon této exekuce byl proveden v první půli dubna 1937, takže dne 24. dubna 1937, kdy byl proveden knihovní převod práva vlastnického s Josefa L. na žalovanou, žalovaná věděla o žalobcově pohledávce a stal se tedy převod

zřejmě v úmyslu žalobce zkrátiti, o čemž žalovaná věděla nebo věděti musila. Když pak žalobce po bezvýslednosti mobilární exekuce vedl k vydobytí své alimentární pohledávky dne 14. července 1937 exekuci vnučeným vkladem práva zástavního a po té nucenou dražbou na nemovitý majetek Josefa L., mohly tyto úkony býti provedeny jen na zbývajících polovici Josefa L., to jest na čtvrtině vložky č. 442 a ideální osmině vložky č. 69 kat. území J., kteréžto nemovitosti byly však již předluženy, takže nebylo lze z nich dojíti uspokojení a žalobce proto dražbu zastavil. Nemovitosti, jichž nabyta žalovaná od Josefa L., však předluženy nejsou a mohl by žalobce dojíti z tohoto majetku uspokojení. Poněvadž právní jednání ze dne 29. prosince 1927, jímž postoupil Josef L. žalované své nemovitosti, jest odporovatelné podle ustanovení odpůrčího řádu, žádá žalobce, aby bylo uznáno právem, že žalovaná Anna L. jest povinna trpěti, aby žalobce uspokojil svou pohledávku na výživné podle smíru krajského soudu v N. J. ze dne 2. června 1927 (90 K měsíčně) z ideální čtvrtiny nemovitostí vložka čís. 442 pozemkové knihy kat. území J. a ideální osminy nemovitostí vložka čís. 69 tamtéž, vlastnický připsaných žalované. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Pokud jde o otázku, zda odpůrčí žaloba, která došla k soudu dne 26. ledna 1938, byla podána v zákonné lhůtě, vychází první soud z náhledu, že pro počítání dvouleté lhůty ve smyslu ustanovení § 2 č. 3 odp. ř. nemá významu doba knihovního vkladu vlastnického práva, nýbrž jenom čas uzavření smlouvy. Tento právní náhled jest schváliti. Vlastnictví nemovitosti nepřechází sice již uzavřením smlouvy, nýbrž teprve knihovním převedením práva vlastnického, avšak z doslovu § 2 čís. 3 odpůrčího řádu plyne jasně, že odporovati lze ne knihovnickému převodu, nýbrž právnímu jednání, které jest jeho podkladem. Právní jednání, jemuž žalobce odporuje, jest notářská smlouva svatební ze dne 29. prosince 1927. I když platnost smlouvy svatební ze dne 29. prosince 1927 byla závislou na odkládací výmince, t. j. uzavření sňatku, k němuž došlo 28. ledna 1934 a žalovaná nabyta vlastnického práva teprve knihovním vkladem, nelze míti za to, že právní jednání bylo »ukončeno« — jak míní žalobce — teprve knihovním provedením, neboť povolení vkladu do pozemkové knihy jest rozhodnutím soudu a nikoliv právním jednáním, nejsouc projevem soukromé vůle. Z doslovu § 2 č. 3 odp. ř. jest dále zřejmo, že pro počítání dvouleté lhůty k odporu, kterou jest čítati nazpět od podání žaloby, jest při odporování svatební smlouvě rozhodná doba uzavření smlouvy a nikoliv doba sňatku, která jest v tomto směru nerozhodná. Na váhu také nikterak nepadá, kdy se věřitelé dověděli o smlouvě, které odporují. Kdyby tato okolnost měla míti při počítání lhůty význam, bylo by to musilo býti v zákoně vyjádřeno, což se však nestalo. Poněvadž od uzavření svatební smlouvy, které žalobce odporuje, a i od uzavření sňatku uplynula do podání žaloby doba delší než 2 roky, nelze jí podle § 2 č. 3 odp. ř. již odporovati. Pro odpor z důvodu § 2 č. 1 odp. ř. stanoví zákon lhůtu 10 let, počítaje zpět od po-

dání žaloby. Ježto svatební smlouva byla uzavřena dne 29. prosince 1927, jest považovati odpor žalobou podanou dne 26. ledna 1938 za opožděný také, pokud se zakládá na tomto zákonném ustanovení, třeba účinky právního jednání podle vůle stran nastaly teprve uzavřením sňatku dne 28. ledna 1934. Ani v tomto směru nemůže býti rozhodnou doba, kdy se věřitelé o právním jednání dozvěděli nebo kdy došlo ke vkladu práva vlastnického. I kdyby se však mělo za to, že se právní jednání stalo perfektním teprve splněním odkládací podmínky, tedy uzavřením sňatku, a že den sňatku je rozhodný pro počítání zmíněné lhůty, bylo na žalobci, aby dokázal, že byla smlouva uzavřena Josefem L. v úmyslu zkrátiti věřitele a, že úmysl tento byl žalované znám. První soudce má právem za to, že se žalobci tento důkaz nezdařil. Výpovědi Josefa L. bylo zjištěno, že svědek postoupil svatební smlouvou ideální polovici svých nemovitostí také proto, že žalovaná chtěla míti zajištěny peníze, které mu poskytla na zaplacení dluhů, neboť věděla, že má nezletilého chlapce z prvního manželství, o něhož se musí starati. Z toho však nevyplývá, že Josef L. měl úmysl zkrátiti svého syna, který tehdy byl ve výživě a výchově u Marie Š. a na něhož Josef L. platil podle smíru měsíčně 90 K. Spíše jest míti za to, že šlo Josefu L., který byl v těžké finanční situaci, o to, aby získal peníze potřebné do hospodářství, aby mohl plniti své závazky. Šlo o obvyklý převod polovice majetku na nevěstu, která přinesla do hospodářství hotovost a chtěla obdržeti vzájemnou hodnotu. Z okolnosti, že žalovaná převzala zmíněnou svatební smlouvou — jak z této smlouvy vyplývá — na úhradu postupní ceny nejenom polovici knihovních dluhů, ale i polovici pohledávek nezl. Antonína a Pavla L., které podle smíru ze dne 28. června 1937 otec jejich Josef L. se zavázal jim vyplatiti, ale které dosud nebyly knihovně zajištěny, plyne jasně, že Josefu L. nešlo při uzavření smlouvy o zkrácení dětí z prvního manželství. Bylo dále zjištěno, že Josef L. vzal v lednu 1934 žalobce k sobě do společné domácnosti s žalovanou a živil ho u sebe až do srpna 1935, kdy žalobce od něho odešel ke své matce. I z této okolnosti jest souditi na to, že Josef L. neměl při uzavření smlouvy úmysl zkrátiti žalobce na výživě. Svatební smlouva zůstala knihovně neprovedena, i když Josef L. s žalovanou uzavřel 28. ledna 1934 sňatek. Odchodem žalobce do domácnosti matčiny se ovšem situace změnila. Z té okolnosti však, že Josef L. žádal o vklad vlastnického práva pro žalovanou, když opatrovník nezletilému žalobci zřízený se domáhal na něm placení výživného a provedl exekuci proti němu, nelze usuzovati, že Josef L. měl již v době uzavření svatební smlouvy úmysl — třeba jen eventuální — zkrátiti žalobce v jeho nárocích na výživné. Úmysl, který sledoval L. při podání knihovní žádosti, jest však pro posouzení důvodnosti odpůřícího nároku nerozhodný. Prvý soud tedy na základě učiněných zjištění správně posoudil věc po stránce právní.

Nejvyšší soud uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Jest oprávněna výtká dovolání, již jest napaden právní úsudek odvolacího soudu, že jako počátek lhůty § 2 nepřichází v úvahu knihovní vklad odstupní smlouvy do pozemkové knihy, poněvadž vklad do pozemkové knihy není prý právním jednáním, nýbrž právníčkou skutečností, kterou odpůrčí řád nemá na mysli. Právním jednáním ve smyslu § 1 odp. ř. jest každé jednání, které má v zápětí právní účinky pro jmění dlužníkovu, tudíž zejména také knihovní zápisy, jimiž se mění nebo zrušují knihovní práva dlužníkovy. Knihovní zápis jest ovšem činností knihovního soudu, ale tento nezakročuje z úřadu, nýbrž na návrh stran. Tomu je však tak i v případě vedení exekuce a přes to lze podle výslovného předpisu § 7 odp. ř. odporovati i jednáním, které bylo vyvoláno exekucí. Jde-li při tom, jako v souzené věci, o splnění právního jednání již dříve ujednaného, má to při odporování ten význam, že jakožto splnění pravého a splatného závazku lze knihovnímu zápisu odporovati podle § 2 odp. ř. jen, byl-li provázen pletichami (srov. rozh. č. 16420 a j. Sb. n. s.), anebo když knihovní zápis sám nebyl sice provázen pletichami, ale když základní jednání tvoří jen dohromady s knihovním zápisem, zkrácení věřitelů dokončivším, skutkovou podstatu odporu a když již při základním jednání byly subjektivní podmínky § 2 odp. ř., totiž úmysl zkracovací na straně dlužníka a vědomost, pokud se týče zaviněná nevědomost o zkracovacím úmyslu u druhé strany. V takovém případě jest lhůta k odporu zachována, i když do ní spadá jen poslední akt odporovatelného jednání, t. j. knihovní zápis. Dovolání správně poukazuje k tomu, že by jinak mohl dlužník zákon jednoduchým způsobem obcházeti: uzavře smlouvu v úmyslu fraudulosem, tuto zachová v tajnosti až projdou lhůty § 2 odp. ř. a pak teprve smlouvu provede knihovně, aniž by zkrácený věřitel této se mohl brániti. V souzené věci byl proveden knihovní zápis postupu nemovitosti ještě v dvouleté lhůtě § 2 čís. 3 odp. ř., ale postup nemovitosti sám byl ujednaný již v notářském spise ze dne 29. prosince 1927. Avšak žalobce přednesl a nabídl o tom důkaz v první stolici, že již tato smlouva byla zřejmě ujednána s jeho dlužníkem a žalovanou v úmyslu zkrátiti žalobce v alimentárních nárocích a že žalovaná o těchto nárocích dobře věděla. Kromě toho uplatňoval, sice ne výslovně, ale zřejmým poukazem, že při knihovním zápisu byly i pletichy. Vždyť ve svém přednesu naznačil, že žalobcův otec a žalovaná vzali žalobce k sobě a vyživovali ho *in natura*, aby nemohl uplatňovati nárok na výživné v penězích, a že teprve, až uplynula lhůta, v níž mohl uplatniti odpor proti postupu nemovitosti, znemožnili žalobci pobyt v jejich domácnosti, domnívajíce se, že případný peněžitý nárok žalobcův nebude proti otci žalobce již vymahatelný. Kdyby tomu skutečně tak bylo, pak otec žalobcův a žalovaná listivým jednáním zabránili případnému vymáhání peněžního nároku na výživné až bude (podle jejich názoru) neodporovatelným knihovní převod nemovitosti na žalovanou, a šlo by tedy o pletichy, které by činily

knihovní zápis odporovatelným podle § 2 odp. ř., třebaže šlo o plnění pravého a splatného závazku z notářského spisu z roku 1927. Nižší soudy se dosud touto otázkou vůbec neobíraly a neučinily zjištění k jejímu vyjasnění. Nižší soudy však neřešily bezvadně ani druhou otázku, t. j. zda tu byly zkracovací úmysl a vědomost žalované o něm již v době notářského spisu. Nižší soudy měly kladné tvrzení žalobce v tomto směru za vyvráceno vzhledem ke zjištění, že šlo o obvyklý převod polovice majetku žalobcova otce na nevěstu, že otec obdržel za to protihodnotu jednak převzetím některých jeho dluhů žalovanou, jednak hotovými peněžními výpomocemi ze strany žalované, kterými nemovitost zvelebil a které chtěl žalované postoupením poloviny nemovitosti zajistiti, a pak také vzhledem k tomu, že žalobci poskytl výživu, na kterou měl nárok, in natura. Leč v tom je nesprávné právní posouzení věci. Když otec žalobcův sledoval svým jednáním uvedený účel, nesměl tak učiniti takovým způsobem, aby tím bylo mařeno uspokojení žalobcových nároků, na které byla snad tehdy ještě naděje. Proto nemůže žalobcova otec omlouvat, že si vytkl při postupu nemovitosti za konečný cíl něco jiného, než zkrácení žalobce, ale při tom si byl vědom, že žalobce zkracuje, neboť stačí, že úmysl jeho nešměřoval sice přímo, ale nepřímo ke zkrácení žalobce (srov. rozh. čís. 4161, 5732, 9813 a j. Sb. n. s.). V tomto směru nižší soudy se svého mylného právního hlediska neučinily zjištění a, jak dovolání právem vytýká, nehodnotily ani výpověď otce žalobcova jako svědka, že postoupil polovici svého ideálního podílu na nemovitostech nynější manželce proto, že chtěla míti zajištěny peníze, které z části poskytla na jeho dluhy, a že věděla, že má nezletilého chlapce (žalobce), o kterého se musí starati. Tato výpověď jest důležitá také pro další otázku, zda žalovaná v době notářského spisu, nebo kdykoliv později před zawtělením smlouvy věděla nebo musela věděti o případném (nepřímém) zkracování úmyslu žalobcova otce. Ani okolnost, že otec žalobcův obdržel za postoupenou nemovitost plnou protihodnotu, nemůže odporování vyloučiti, neboť jest nesporno, že žalobce přes to nemůže dojíti uspokojení svých nároků, na které měl dříve vyhlídky, protože otec žalobcův onu protihodnotu již nemá. Jde tu o otázku zkrácení žalobce. Toto jest předpokladem odporujícího nároku jen v tom smyslu, že odporování jest způsobilé přivoditi buď úplné nebo částečné uspokojení odporujícího věřitele, anebo je alespoň ulehčiti nebo uspíšiti. Stačí, zvýší-li bezúčinnost právního jednání možnost sáhnouti za účelem vedení exekuce na takové majetkové části, které odporovatelným jednáním z majetku dlužníkovy již vyšly, přivodí-li pro odporujícího věřitele příznivější situaci než bylo před odporováním. Není však třeba, by byl přímý vztah mezi jednáním odporovatelným a zmenšenou vyhlídkou věřitelů nastalou tímto jednáním, a jest proto lhostejno, zda byl účinek ten (zmenšení vyhlídky věřitelů na uspokojení) dán již předem, kdy došlo k odporovatelnému jednání, či zda nastal teprve pozdějším jednáním dlužníkovým, který na příklad protihodnotu za postoupenou nemovitost spotřeboval nebo zatajil a

odporujícího věřitele neuspokojil (srov. rozh. čís. 10691 Sb. n. s.). Pokud pak jde o to, že žalobcův otec vyživoval v době notářského spisu žalobce in natura, nevypořádaly se tu nižší soudy s námitkou obsaženou v přednesu žalobce, že tu šlo na straně otce o opatření, které mělo býti jen dočasné, aby právě bylo žalobci zabráněno uplatňovati nároky peněžité. Nehledíc ani k tomu, trval i přes výživu in natura nárok žalobcův na výživné v penězích jako nárok subsidiární a podmíněný pro případ, že výživa in natura bude odepřena neb jinak znemožněna, a k odporování stačí i úmysl mařiti případné uspokojení nároku dosud podmíněného a druhá strana o tomto úmyslu věděla anebo věděti musila. Nižší soudy právě tuto otázku dosud nevyřešily a neučinily v tomto směru potřebná skutková zjištění. Věc není proto zralá k rozhodnutí.

Čís. 17413.

Lhůta, kterou uložil procesní soud straně žalující na rozvod manželství, k předložení osvědčení o státním občanství, není neprodlužitelnou podle § 85, odst. 2 c. ř. s., nýbrž je obyčejnou lhůtou soudcovskou (§ 123 c. ř. s.), jež může býti soudem prodloužena (§ 128, odst. 1 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 13. října 1939, R I 506/39.)

První soud uložil za sporu o rozvod manželství žalobkyni, aby do 14 týdnů předložila soudu osvědčení o státním občanství, jinak, že bude žaloba odmítnuta. Žalobkyně ještě před uplynutím zmíněné lhůty zažádala o její prodloužení, ježto si dosud uvedené osvědčení nemohla opatřiti, ale první soud usnesením z 29. prosince 1938 zamítl žádost o prodloužení lhůty, protože podle výnosů ministerstva spravedlnosti jest lhůta k osvědčení státního občanství lhůtou podle § 85 c. ř. s. a tudíž neprodlužitelná, a v důsledku toho odmítl žalobu. Rekursní soud uložil prvému soudu, zrušiv jeho usnesení, aby v řízení pokračoval.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Z doslovu §§ 84 a 85 c. ř. s. a zejména z druhého odstavce § 85 c. ř. s. vyplývá, že při vrácení podání k opravě formálních vad se má určití lhůta k opětovnému předložení jenom tehdy, měla-li býti při původním podání dodržena nějaká lhůta hmotného či procesního práva. Taková lhůta jest ovšem podle zákona neprodlužitelná, neboť jinak by bylo stranám usnadněno obcházení zákonných lhůt. Ve všech ostatních případech však, v nichž nejde o dodržení nějaké zákonné lhůty, nemusí soud určití lhůtu k opravě, nýbrž jest ponecháno straně na vůli, kdy opravné podání chce znovu podati. Z této úvahy vyplývá, že v souzeném